

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

Art. 5. De varietate & efficacia Contritionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

non ergo extendenda est ad peccata, quæ jam sunt remissa: hæc enim nos non reddunt amplius DEO odibiles & inimicos. Dian. 5. p. 11. 13. R. 33. §. unde, & 10. p. 11. 16. R. 30. & p. 11. 11. 8. R. 51.

21. Aliud est de peccatis venialibus; hæc enim, ut gratiam non tollunt, ita etiam necesse non est, ut omnia simul per contritionem deleantur: possunt ergo quædam eorum remitti, ut tamen alia remaneant: Navar. c. 1. n. 26. Reginald. l. 5. c. 4. n. 42. Imò nec veniale peccatum ullum remittitur illi, qui vigentem ad id affectum retinuerit. Et hæc causa est, quod, cum vix quisquam sit, in quo non perseveret vicens ad nonnulla peccata venialia affectus, rarissime indulgentiarum, etiam plenariorum, acquisitione pœna omnis temporalis (quod alioqui plenarijs indulgentijs tribuitur) extinguatur; non quidem ex earum causa, sed defectu capacitatis hominum, quem viva voluntas ad quodcumque etiam veniale peccatum inducit. Quare id enitendum est, ut contritio, quæ se ad omnem culpam, quantumvis levem, extendat, eliciatur.

ARTICULUS V.

De Varietate, & Efficacia Contritionis.

Ex dictis hactenus constat, dolorem ad Sacramentalem Confessionem requisitum generatim & formalissimè consistere in detestatione peccati, quod DEI sit offensivum; & eliciendum esse de peccatis commissis omnibus (si quidem mortalia fuerint) tam de ijs, quæ post accuratum examen in memoriam redi-

runt, quàm de ijs, quæ eandem subterfugerunt.

22. Est autem ejusmodi dolor duplex; perfectus unus, qui retento sui generis nomine vocatur Contritio: alter imperfectus, qui vocatur Attritio. Differunt hi duo dolores partim in objecto formali seu motivo proprio; partim in effectu. Nam objectum formale contritionis est peccatum, quatenus est offensa DEI, super omnia dilecti, non alio quàm amicitia amore, ut supra n. 10. est explicatum: si ergo doleas, aut detesteris peccatum propter DEUM purè propterea, quod ei displiceat, aut malum ejus sit, & sic quasi nauseam aliquam & molestiam pariat, erit Contritio. Objectum verò formale attritionis est quodcumque aliud ex enumeratis supra n. 8. Si ergo doleas propter teipsum, quia peccatum tibi nocet, animam derurat, iram DEI provocat, pœnam seu æternam seu temporalem à DEO infligendam meretur, bonis æternis & temporalibus privatus erit Attritio. Consequenter contritio erit actus amoris DEI; attritio amoris nostri; ejusdem enim virtutis est, bonum alicui velle, & de malo ipsius dolere. Laym. l. 5. tr. 6. c. 1. n. 4. Bonac. D. 5. q. 5. s. 1. p. 4. n. 11. & alij. Paucis ergo, & ad caput vulgi, Contritio sic describi potest ex Thoma Zerola in practica Pœnitentiæ cap. 8. Est detestatio peccati propter offensam DEI; Attritio verò sic: est detestatio peccati propter aliquod malum aut incommodum nobis inde proveniens.

23. Jam si & effectum Contritionis & Attritionis consideremus, maximum discrimen inter utrumque istum actum intercedere deprehendemus: nam per contritionem

tritionem statim omnia peccata mortalia, etiam extra Pœnitentiæ Sacramentum, delentur, atque adeo homo in gratia DEI constituitur; sicut DEUS promisit apud Ezechielem *cap. 33. v. 12.* impietas impij non nocebit ei, in quacunq; die conversus fuerit ab impietate sua: sed ista conversio fit per Contritionem perfectam. Et hoc est certum apud omnes; &

24. Notandum bene ijs, qui repentino mortis periculo obruti non habent facultatem confitendi: item ijs, qui propter administrationem vel receptionem alicujus Sacramenti debent esse in statu gratiæ, & non possunt, aut etiam non volunt confiteri, sicut non tenentur, nisi propter Evcharistiam recipendam: item alijs, ne diu hæreant in peccato, & tot bonorum operum, interim factorum, jacturam faciant, aut improvisa morte tollantur: quia quâ horâ non putamus, filius hominis veniet. *Luc. 12. v. 40.*

25. Nititur autem hæc efficacia Contritionis non tam in intrinseca ipsius actus bonitate, quasi ex se & naturâ suâ vim habeat repellendi peccatum, & formaliter justificandi (ut nonnullis Scholasticis Theologis placet) quàm ut Coninch. *D. 2. d. 4. n. 33.* habet, singulari DEI bonitate, & misericordiâ, & clementiâ, & Christi meritis, quorum intuitu DEUS hanc qualemcunq; satisfactionem pro plena acceptat, ut promissit *Ezech. 18. v. 21.* si impius, inquit, egerit pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus suis, iniquitatum ejus non recordabor amplius &c. quem locum Theologi, sensum potius quàm verba secuti, sic citare solent; quacunq; hora inge-

muerit peccator &c. quæ in Veteri Testamento dicta sunt, multò magis locum habent in Novo; cum in hoc sit lex gratiæ, faciliorem reddens viam ad cælum.

26. Nec minoris efficaciam est Amor amicitiam erga DEUM: nam & hic habet vim peccata mortalia delendi, etiam extra calum martyrij & Sacramenti. Sumitur id ex varijs Sacræ Scripturæ testimonijs. Nam *Joan. 4.* dicitur: si quis diligit me, diligetur à Patre meo. *Proverb. 8.* Ego diligentes me diligo. DEUS autem peccatorem diligere non potest: siquidem odio sunt DEO impius & impietas ejus. *Sap. 14.* Hoc etiam confirmat illud *1. Petri. 4.* Charitas operit multitudinem peccatorum: & illud *Luc. 7.* dimissa sunt peccata multa, quia dilexit multum. Quò omnium apertissimè facit, quod *1. Joan. 3. v. 14.* dicitur: scimus, quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres, scilicet propter DEUM, sive ex vera charitate erga DEUM: ubi expressè ipsi præcisè charitati translatio de morte ad vitam tribuitur: quod sanè falsò diceretur de eo, qui cum eliciisset verum, perfectum, & purum actum charitatis erga DEUM, adhuc tamen maneret in peccato: non enim hic, cum mortem adhuc in se retineret, posset dici translatus ad vitam. Et possunt hæc omnia ex eo majus accipere firmamentum, quòd nemo possit DEUM super omnia diligere, qui hoc ipso non velit DEUM omnibus alijs, quæ DEUS non sunt, anteponere; in tali enim actu virtute continetur etiam dolor de peccatis: repugnat enim, ut ei, qui DEUM sic amat, adhuc placeat aliquid, quod DEO tam amabili displiceat, seu, ut non deteste-

detesterur id, quod DEO gratum non est. Et licet hoc non semper ita advertatur, tamen ita se habet; nemo enim, qui DEUM sic amat, ita constitutus est, ut, si casus incidat, ut necesse sit vel DEUM offendere, vel magnum aliquod malum perpeti, aut magno aliquo bono carere, non potius hoc, quam illud eligat: v. g. nemo non mavult morbum aut mortem perpeti, quam illicitis & superstitiosis modis sanitatem aut vitam conservare; mavult lucrum iniquum amittere, quam modo illicito, usurario adipisci &c. ad huiusmodi autem iacturam præ inimicitia DEI, quam alioqui certò incursumus esset per peccatum, ferendam paratus esse non potest, quin simul virtute detestatur peccatum, ceu malum displicens DEO. Nec refert, quòd in eiusmodi casibus videatur DEUS præponi uni tantum particulari bono; quia illud bonum non respicitur quòd tale, sed quòd contrarium & displicens DEO, & ideo virtute ad omnia alia extenditur. Et hæc est causa, quòd amor DEI super omnia nomen Contritionis virtualis sortiatur, Navar. cap. 1. n. 9.

27. Nihilominus tamen tam Contritioni, quam amori DEI super omnia annexa est obligatio, peccata, etsi per alterutrum jam remissa sint, suo tempore confitendi: omnium enim causarum cognitionem Christus suæ Ecclesiæ commisit. Id quod ipsemet satis videtur indicare voluisse, cum leprosis jam mundatis nihilominus præcepit, ut se Sacerdotibus sisterent. *Matth. 8. Luc. 17.*

28. Sed, ut jam ad Attritionem revertamur, ea non tantum ex objecto formali, de quo *suprà* n. 22. sed etiam

ex effectu à contritione distinguitur: non enim illa extra casum Sacramenti aut Martyrii sufficit ad gratiam per peccatum amissam recuperandam. Quæ est sententia Catholica desumpta ex Concilio Trident. *sess. 14. c. 4.* Virtus enim restituendi peccatorem in pristinum gratiæ statum, attritioni non convenit ex natura rei (sic enim nec contritioni convenit) nec ex Divina promissione: de hac enim nec ex Sacris literis, nec ex Patribus aut Conciliis, nec ex consensu Doctorum quidquam constat: imò ex Concilio Trident. modò allegato contrarium clarum est.

29. Verùm prius, quam ulteriùs progrediamur, investigandum paucis est, qua ratione gehennæ, aut cuiuscunque alterius pœnæ à Divina Providentia in vindictam peccati inflictæ timor, ex quo attritio nascitur, possit esse sufficiens dispositio, cum, quæ ex metu fiunt, videantur admixtum habere affectum, id, quod ex metu alicujus mali incurrendi deseritur, aut abjicitur, quantum est ex se, potius retinendi, quam abjiciendi: quod exemplo alicujus in naufragii periculo constituti declarari potest; hic enim mallet suas merces retinere, quam in mare iactare, licet eas omnino projiciat ex metu vitæ aliàs amittendæ: sic qui attritus tantum est, detestatur quidem peccatum, sed tamen ita, ut si inferni pœnæ, quam aliàs incursumus esset, non foret, velleret in eodem, quem modò ex metu deserit, statu permanere.

30. Utique hæc dispositio, si alia non sit, est pessima, & proflus inidonea ad Sacramentum, seu validè, seu licitè & fructuosè recipiendum: repugnat enim, reconciliationem cum DEO per Sacramentum

mentum querere, & tamen velle permanere in statu inimicitiae cum DEO: quod omnino vult, qui non aliter, quam priori numero dictum est & expositum, attritus est. Sed res longe aliter se habet, quam paucis sic accipe.

31. Metus, qui hominem à peccato absterget, nascitur ex amore nostri ipsorum sive concupiscentiae, & procedit ab habitu seu naturali seu supernaturali, à quo spes procedit: quia ejusdem virtutis est, bona prosequi & opposita mala fugere. Sicut igitur naturalis amor nostri inclinatur, ut amemus bonum nostrum naturale, v. g. panem quotidianum; ita timor ex eo ortus inclinatur ad fugienda mala ei adversantia. Item sicut spes supernaturalis impellit nos, ad amandam nostram supernaturalem felicitatem, ita timor ex ea ortus ab omnibus, quae ei adversantur, nos avertit.

32. Ceterum potest sic spectatus timor adjunctos habere varios actus. I. qui ex metu operatur, potest ita esse constitutus, ut abstergeat quidem à peccato, seu detestetur illud; tamen nisi gehenna esset, à peccato nec desisteret, nec illud detestaretur: & hic metus propter admixtum tam perversum affectum utique malus est, quia charitati divinae contrarius est; vocaturque verè *servilis*, & ut monstratum est, ad Sacramentum est profusus inidoneus. II. Potest metus ille ita concipi, ut cupiamus quidem à peccato abstinere, non tamen nisi quia poenam ob id ab hominibus, non autem à DEO, infligendam metuimus. Et hic metus *Mundanus* vocatur, & ipse quoque malus est; quia peccatum etiam ad talem poenam evitandam non potest esse

medium apium. III. Potest idem metus ita concipi, ut eo moti fugiamus & detestemur peccatum, non præcisè quia ob id reatum poenae, sive à DEO, sive ab hominibus infligendae, incurrimus, de cetero parati ad peccandum; sed quia DEUM, seu Dominum nostrum, & amantissimum nostrum Patrem reveremur & amamus, & idcirco metuimus, ne eum offendamus, & indignationem apud eum incurramus. Et hic timor *filiatis* appellatur, de quo loquitur Tridentinum, vocans eum Donum DEI, & Spiritus Sancti impulsum, nondum quidem inhabitantis per gratiam, sed moventis ad poenitentiam, ex qua iusti fiamus coram DEO. Quae ut ad facilem etiam rudiorum captum aptiora sint.

33. Advertendum est, objecta, ad quae amplectenda metus nos cogit, nobis quandoque esse ingrata & molesta; sic homini naufrago & amanti suas merces valde dura est & gravis earum in mare projectio: alia verò grata & jucunda, vel certè nullam molestiam aut difficultatem secum trahentia; ut si quis mihi mortem minetur, nisi ad famem pellen- dam comedam cibum, alioqui mihi suavem & gratum, aut nisi parùm ambularem, cum tamen in ea ambulatione nullam habeam molestiam aut repugnantiam. Quòd si metus determinet ad objectum prioris generis, tunc oritur aliqua voluntatis resistentia, volentis, si quâ ratione posset, illud potius retinere, quam ob malum imminens evitandum dimittere. Quando verò objectum ex metu deferendum est posterioris generis, tunc nulla intervenit volitio tendens in objectum oppositum illi, quod quis ex
metu

metu amplectitur, sed metus est potius nova ratio boni de novo attrahentis ad objectum. Sic in attritione objectum, quod per illam dimittendum est, est peccatum: & ad hoc pia & DEO devota anima nullum sentit affectum, sed potius illud averfatur, quod DEO sit contrarium: & idcirco si gehennæ aut alterius pœnæ, à DEO infligendæ, metus ad illud deferendum nos permoveat, nulla in hoc metu est inordinatio, nulla erga peccatum complacentia, etiam simplex tantum, nulla propter illud deferendum tristitia aut tergiversatio, multò minus affectus, etiam conditionatè tantum efficax, de peccato mortali commisso aut committendo: affectus enim talis erga peccatum grave est peccatum grave; & tristitia de peccato deferendo peccatum est, & averfatur timori, quem filius morigerus debet suo charissimo patri. Sed hæc de attritione satis, & ultra propositum paulò fufius: ad id verò compulfit necessitas, ut exacta attritionis haberetur notitia, quam difficilem & operosam reddere potuit, quod *supra n. 29.* propositum est.

ARTICULUS VI.

Qualis dolor requiratur ad Sacramentum Pœnitentiæ?

34. Certum & Catholicum dogma est, ad Confessionem Sacramentalem rectè obeundam, requiri aliquem dolorem, ut *suprà n. 2.* vidimus; *Suar. D. 20. f. 3. n. 8.* Sed qualis ille? attritio, an verò contritio, quam ad distinctionem prioris cum addito solemus vocare perfectam. Et hanc quidem ad Confessionis

Sacramentum sufficere, non est dubitandum, cum etiam extra illud sufficiat ad peccatorem DEO reconciliandum. Eam autem ad ejusdem Sacramenti valorem determinatè requiri, sententia est nullo modo probabilis, imò erronea, vel certè periculosa in fide juxta *Suar. D. 20. f. 1. n. 10.* Sed nec attritio determinatè ad eundem valorem requiritur, cum abundè satis sit contritio. Itaque alterutra est necessaria, fere perinde, ut Philosophi solent dicere, alterutrum oculum, sinistrum vel dextrum confusè, neutrum determinatè, necessarium esse ad videndum.

35. Itaque qui confiteri cogitat, debet, si nolit contritionem, elicere ad minus attritionem, ad quam specialiter, præter ea, quæ *art. 4. de qualitatibus doloris.* diximus, requiritur I. ut sit vera; non merè, licet etiam invincibiliter existimata. *Bonac. D. 5. q. 5. s. 1. p. 5. n. 6. Suar. D. 20. f. 3. n. 6. & 16. Coninch. D. 4. d. 5. n. 40. Fill. tr. 7. c. 6. n. 152. & alii.* Confessio enim, ut est pars hujus Sacramenti, debet esse sui ipsius accusatio, non qualiscunque, sed tendens ad reconciliationem cum DEO: atqui nulla est talis, nisi per eam significetur, peccatorem sui peccati ita pœnitere, ut ei peccatum possit per Sacramentum remitti, ergo ut Confessio possit esse pars Sacramenti, debet significare, peccatori inesse dolorem, qui sufficiat ad fructum Sacramenti percipiendum, & consequenter, ne sit falsum signum, debet peccatori inesse talis dolor. Ad hæc, si dolor, quamcunque alias bona fide existimetur adesse, verè tamen desit, deest una pars Sacramenti, & consequenter hoo